

Intervju s doc. dr. sc. Josipom Mihaljevićem

Dr. sc. Josip Mihaljević znanstveni je suradnik na Odjelu za suvremenu povijest Hrvatskog instituta za povijest te vanjski suradnik Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu. Diplomirao je 2008. godine na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 2015. godine i doktorirao s temom „Odnos vlasti i pojedinca u Hrvatskoj od 1958. do 1972.“ Svoju disertaciju sljedeće je godine izdao u proširenom izdanju pod naslovom *Komunizam i čovjek: odnos vlasti i pojedinca u Hrvatskoj od 1958. do 1972.* te je za nju dobio Nagradu Društva sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu i Državnu nagradu za znanost za znanstvene novake. Sukladno tome, primarno se bavi hrvatskom i jugoslavenskom poviješću od 1945. do 1990. godine s posebnim naglaskom na društvene teme. Angažiran je kao član uredništava nekoliko časopisa. Neki od njih su *Časopis za suvremenu povijest* i časopis *Pilar* koji izdaje Institut za društvene znanosti Ivo Pilar. Od 2016. godine sudjeluje u europskom projektu „*COURAGE - Cultural Opposition: Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries*“ kao zamjenik nacionalne koordinatorice, a od iste je godine autor i voditelj emisije „Povijesne kontroverze“ na Trećem programu Hrvatskog radija. S obzirom na to da je tema emisije povezana s ovogodišnjim brojem časopisa *Pro tempore*, obratili smo se dr. Mihaljeviću koji je pristao na intervju zbog čega mu još jednom srdačno zahvaljujemo.

PT: Kako ste došli do ideje za emisiju „Povijesne kontroverze“ te biste li nam kratko opisali njezinu tematiku, ciljeve i svrhu?

JM: Ideja za emisiju potekla je iz razgovora s novinarkom Antonijom Horvatin Roth, tadašnjom urednicom na Trećem programu Hrvatskoga radija, koja mi je govorila o potrebi stvaranja stručne emisije povijesne tematike. Godine 2016. pozvala me da pokušamo zajedno osmisliti emisiju povijesnog sadržaja koja bi se temeljila na znanstvenom pristupu i ujedno naglasak stavljala na osjetljivije i manje poznate teme. Potom sam razradio koncept "Povijesnih kontroverzi", emisije koja se temelji na argumentiranoj akademskoj raspravi, odnosno ozbiljnoj historiografiji te je usmjerena na njegovanje profesionalizma i kulture dijaloga. Osnovni cilj emisije je obraditi neku zanimljivu temu, ali tako da se ona temelji isključivo na novim saznanjima iz područja povijesnih znanosti i srodnih znanstvenih disciplina.

PT: Kako dolazite do ideja za glavnu temu emisije? Možete li kratko opisati postupak te koji su Vaši kriteriji pri odabiru teme kako bi se ona smatrala kontroverznom?

JM: Osnovni način pronalaženja ideja za teme emisije je praćenje najnovije historiografske produkcije. Bez obzira na to što je naša historiografija prilično malena, ona je dovoljno širok i dubok bazen iz kojeg

možete crpiti raznolike teme. Kolege povjesničari su ti koji svojim zanimljivim radovima stvaraju preduvjete za dobru emisiju. Što se tiče kontroverznih tema, njih je pregršt. Smatram da svaki pravi znanstveni rad mora imati nešto kontroverzno, mora dati novi pogled i interpretaciju. Naravno, neke su teme kontroverznije, neke manje kontroverzne, ili se nekom drugom mogu činiti da uopće nisu kontroverzne. No, važno je da su teme zanimljive slušateljima, da daju nešto novo ili manje poznato.

PT: Kako birate goste koji će sudjelovati u emisiji?

JM: Gosti moraju biti relevantni stručnjaci za teme koje obrađujemo. Uglavnom se radi o doktorima/doktoricama povijesnih ili sličnih znanosti koji su o zadanoj temi nešto objavili ili o tome drže predavanja na fakultetu ili nekoj drugoj znanstvenoj, nastavnoj ili kulturnoj instituciji.

TEME

PT: Što mislite, koje su teme zanimljivije slušateljima? Većina emisija odnosi se na modernu i suvremenu povijest. Je li to pokazatelj da im je to razdoblje zanimljivije?

JM: Ne nužno, iako se najviše kontroverznih tema nađe upravo u modernoj i suvremenoj povijesti. Razloga je više. Kao prvo, to je još uvijek relativno nova povijest čiji su sudionici ponekad i žive osobe. To samo po sebi teme iz suvremene povijesti čini aktualnijima. S druge strane, to je i odraz današnje historiografije u kojoj velika većina produkcije otpada na radove iz moderne i suvremene povijesti. No velik broj slušatelja emisiju prati zbog tema iz starije povijesti.

PT: Mislite li da postoje neke teme koje još nisu spremne za javni diskurs zbog njihove težine?

JM: Smatram da nema i da ne bi trebalo biti tabu-tema, bez obzira na to koliko one bile teške ili osjetljive. Za povjesničare takvih tema ne bi ni smjelo biti. Živimo u društvu u kojem postoji kakva-takva sloboda govora i svatko može reći što želi. Pogledajte samo društvene mreže. Tamo ćete naići na vrlo oštre kritike, čak i na račun najviše pozicioniranih državnih dužnosnika i političara. Činjenica jest da još nema historiografskih radova o nekim osjetljivijim temama iz najnovije povijesti, ali mi se čini da se tu ne radi o izbjegavanju teme, nego o tome da za njenu obradu nema još objektivnih pretpostavki poput dostupnosti relevantnih izvora. Dakako, ne smijemo zanemariti ni činjenicu da se kod nas politika prečesto petljala i u dostupnost arhivskog gradiva.

PERCEPCIJA EMISIJE I NJEZIN UTJECAJ NA JAVNOST

PT: Smatrate li da Vaša emisija potiče publiku na razmišljanje o povijesti, a neke mlade usmjerava na studij iste?

JM: Nadam se da da. Nastojimo prikazati neke teme, ukazati na sive zone, kontekstualizirati određene povijesne događaje koji, ako se prikazuju izolirano, mogu uzrokovati dodatna nerazumijevanja. Često ni gosti u emisiji ne mogu dati odgovore na sva pitanja, a na neka ima i više odgovora. Povijest je rijetko crno-bijela i zato posao povjesničara nije lagan. Vjerujem da i to može biti poticaj za bavljenje poviješću.

PT: Sigurno ste za svoj rad na emisiji dobili puno pozitivnih komentara. Možete li nam reći na što se ti pozitivni komentari odnose i služe li Vam kao motivacija za daljnji rad?

JM: Ljudi vole čuti nešto novo, nešto što ranije nisu znali ili nešto što su drugačije percipirali. Kolege povjesničari pak najviše hvale visoku znanstvenu razinu emisije. Pohvale nas svakako motiviraju da

nastavimo na isti način i da pokušamo biti još bolji.

PT: Jeste li ikad dobili negativan komentar ili kritiku od slušatelja i/ili akademske zajednice? Ako jeste, što u ovom poslu za Vas znače kritike šire javnost i kolega u Vašoj struci?

JM: Kritika slušatelja također ima. Vidio sam da su neke emisije postavljene na YouTube pa tamo možete vidjeti svakakvih komentara. Naravno da se sve ne sviđa svakome. Čudilo bi me da su svi pozitivni. Od kolega povjesničara nisam doživio izravne ili javne kritike, ali vjerujem da ima i onih kolega kojima se emisija ili naš pristup ne sviđa. To je sasvim normalno i logično jer nemamo svi iste stavove. Često od kolega dobijem dobronamjerne savjete. Takve uvijek rado saslušam i iskoristim za poboljšanje emisije. Zapravo, jedine javne kritike emisije vidio sam u jednom tjedniku koji je pak emisiju kritizirao prije nego li je emitirana prva epizoda. Dakle, prije nego je emisija došla u eter.

PT: Možete li navesti neke emisije kojima ste bili posebno zadovoljni ili koje su zbog svog sadržaja, izlagača i rasprave Vama bile izrazito zanimljive?

JM: Bilo ih je mnogo, a jedna od zanimljivijih bila je ona o uvođenju višestranačja u Hrvatskoj. Osim što je tema i dalje u velikoj mjeri znanstveno neistražena, emisiju su iz mojih ruku preuzeli sjajni gosti iz čijeg smo zanimljivog dijaloga saznali brojne zanimljive i kontroverzne detalje iz naše novije povijesti. Gosti su bili prof. dr. sc. Žarko Puhovski i dr. sc. Domagoj Knežević. Dr. Knežević jedan je od rijetkih povjesničara naše političke tranzicije, a dr. Puhovski je, osim kao sjajan politički analitičar, govorio i kao sudionik tadašnjih zbivanja. Također, u prošloj sezoni posebno mi je bilo drago ugostiti dr. sc. Maxa Bergholza koji nam je prikazao kako je jednom američkom povjesničaru bilo istraživati povijest nasilja na primjeru

jedne male zajednice kakav je Kulen Vakuf. Dakako, povod je bila njegova višestruko nagrađivana knjiga *Nasilje kao generativna sila*.

PT: Na ovogodišnjem Kliofestu dobili ste Nagradu Vjekoslav Klaić za popularizaciju povijesti. Što jedna takva nagrada znači za Vas, posebice kad se u obzir uzme trud uložen za realizaciju projekta poput „Povijesnih kontroverzi“?

JM: Kao prvo, moram naglasiti da ta nagrada, iako je službeno dodijeljena meni, nije samo moja nego je i nagrada dr. sc. Gordanu Ravančiću koji od druge sezone zajedno sa mnom stvara emisiju i vodi ju. On je svojom kreativnošću kao povjesničar širokih obzora i kao stručnjak za srednji vijek dao emisiji novu vrijednost. Nagradu vidim kao priznanje trudu koji smo uložili u dosadašnje tri sezone. Posebno mi je drago da su kvalitetu emisije prepoznale naše kolegice i kolege, povjesničari i povjesničarke, jer od početka nastojimo održati visoku znanstvenu i profesionalnu razinu. Svakako, nagrada je poticaj za daljnji rad i novi iskorak.

PT: Kakvu budućnost studenti povijesti imaju bavljenjem poviješću u javnosti?

JM: Studiranje povijesti ne znači nužno da ćete završiti kao nastavnik u školi ili na nekom drugom visokoškolskom učilištu. Kao školovani povjesničar otvaraju vam se i druge mogućnosti, pa tako i svijet medija. Nažalost, to tržište rada u Hrvatskoj nije baš veliko, niti je u materijalnom smislu posebno lukrativno. No interes za povijesna znanja i vještine uvijek će postojati pa povjesničar koji radi na sebi, koji gradi i usavršava svoje kompetencije može očekivati uspjeh u budućnosti.

PT: Što još možemo očekivati od emisije u budućnosti, postoje li neke teme koje želite ili možete podijeliti s nama?

JM: Trenutno spremamo četvrtu sezonu u kojoj ćemo osmisliti 40 novih emisija i obraditi

gotovo toliko novih tema s brojnim novim i zanimljivim gostima. Bit će obrađena i tema o informacijskom ratovanju koja je danas posebno aktualna. Bit će tu i nekih osvježjenja u samoj strukturi emisije koja će i dalje biti emitirana četvrtkom od 14 sati i 30 minuta. Planiramo izaći na teren i napraviti neke emisije u obliku javnih tribina s publikom. Nova sezona počinje 26. rujna kad ćemo emitirati emisiju o Čazmi i Hercegu Kolomanu.

Razgovor proveli

Petar Plastić

(diplomski studij povijesti) i

Alen Okreša

(preddiplomski studij filozofije i povijesti)

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XIV, broj 14, 2019.

Glavni i odgovorni urednik
Mihaela Marić

Zamjenik glavnog urednika
Saša Vuković

Uredništvo
Matea Altić, Ivan Grkeš, Marta Janković,
Mario Katić, Igor Krnjeta, Mihaela Marić,
Petar Plastić, Saša Vuković

Urednici pripravnici
Andrija Banović, Alen Obrazović,
Alen Okreša

Redakcija
Matea Altić, Andrija Banović, Ivan Grkeš,
Marta Janković, Mario Katić, Igor Krnjeta,
Mihaela Marić, Alen Obrazović, Alen Okreša,
Petar Plastić, Saša Vuković

Tajnik uredništva
Petar Plastić

Recenzenti
dr. sc. Miroslav Bertoša
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Branimir Janković
Marko Lovrić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Josip Mihaljević
dr. sc. Jasmina Osterman
dr. sc. Martin Previšić
Filip Šimetin Šegvić, asist.
dr. sc. Ivica Šute

Lektura i korektura
Franka Belović, Danijel Blazsetin, Lucijan
Borić, Paula Bradić, Katarina Cukovečki,
Paula Fajt, Tanja Jelinić, Ivana Kovačić,
Ema Maglić, Mateja Papić, Borna Treska

Oblikovanje
Tomislav Vlanić

Prijevod s engleskog jezika
Mateo Gospić, Paula Fajt, Alen Obrazović

Izdavač
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb

Tisak
Tiskara Zelina d.d.

Naklada
Tiskano u 150 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima
izražavaju isključivo stavove i mišljenja
autora i ne predstavljaju nužno stavove i
mišljenja uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Centar za komparativnohistorijske i
interkulturne studije Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Redakcija časopisa Pro tempore im iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb
(za: Uredništvo Pro tempore),
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Kontakt
pt.urednistvo@gmail.com